

Het Zondagochtend Concert

10 maart 2024 - Grote Zaal - 11.00 uur

Het Zondagochtend Concert 30 jaar!

Radio Filharmonisch Orkest
Hannu Lintu, dirigent
Alina Ibragimova, viool

Jean Sibelius
1865-1957

Vioolconcert in d, op. 47
Allegro moderato
Adagio di molto
Allegro ma non tanto

Carl Nielsen
1865-1931

Symfonie nr. 5, op. 50
Tempo giusto - Adagio non troppo
Allegro - Presto - Andante un poco tranquillo - Allegro

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer.

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

31 mrt - Grote Zaal

Paasconcert met trompettist Selina Ott

7 apr - Grote Zaal

Familieconcert: Carmen, een stierlijk muzikaal verhaal (6+)

14 apr - Grote Zaal

Edo de Waart dirigeert Mendelssohns *Schotse symfonie*

21 apr - Grote Zaal

Jan Willem de Vriend & Stuttgarter Philharmoniker:

Bruckners *Symfonie nr. 3* **nieuw seizoen in aantocht!**

Op donderdag 14 maart start de verkoop voor

Het Zondagochtend Concert 2024-2025.

Zie concertgebouw.nl/zondag.

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! #concertgebouw

Dit concert wordt via livestream uitgezonden en is ook na het concert nog te bekijken: zie concertgebouw.nl.

Het Zondagochtend Concert wordt elke week door AVROTROS rechtstreeks uitgezonden op NPO Klassiek.

Jean Sibelius had eigenlijk violist willen worden, maar haakte vroegtijdig af. Alina Ibragimova zette wél door en dat levert vandaag een dubbele bonus op: ze soleert in het bijzondere *Vioolconcert in d*, op. 47 dat Sibelius in de vrijgekomen tijd componeerde.

De Russisch-Britse Ibragimova, opgeleid in Moskou en Londen, is sinds haar internationale doorbraak in 2002 een geliefde verschijning op de Europese concertpodia. Ze maakt naam met haar bijzondere Bach- en Mozart-vertolkingen, maar overtuigt evenzeer met de veeleisende vioolwerken van Szymanowski, Prokofjev en andere twintigste-eeuwers. Van de Britse krant *The Guardian* kreeg ze een compliment waar menig musicus jaloers op kan zijn: 'Het gevoel van afstand tussen vertolker en luisteraar verdwijnt volledig door haar oprechte en directe spel.' En dat laatste komt van pas in Sibelius' *Vioolconcert*, waarin de viool in een soort trance door een orkestraal landschap rondzwerft. De componist revancheerde zich hier op zijn eigen mislukte solistencarrière: hij had de viool pas op zijn vijftiende serieus opgepakt en dat, merkte hij spoedig, was te laat. Daarom verbaast het dat hij uiteindelijk slechts één vioolconcert schreef; plannen voor een tweede bleven in de schetsfase steken.

Volksheld

Toen het werk ontstond, in 1903, was Sibelius reeds een soort volksheld. Zijn muziek verklankte Finse mythen en landschappen, juist toen het land zich bevrijdde van eeuwen Russische en Zweedse overheersing; zijn orkestwerk *Finlandia* kreeg zelfs de status van onofficieel volkslied. Het *Vioolconcert* heeft op zich weinig typisch Finse trekjes, maar je kunt wel iets 'exotisch' horen in het indringende beginthema en in het folkloristisch aandoende slotdeel (een 'polonaise voor ijsberen', zoals de musicoloog Donald Tovey schreef). Het eigenaardigst aan dit concert is de rolverdeling tussen solist en orkest. Die boksen niet tegen elkaar op, zoals in de meeste romantische concerten. Hele passages klinken als spontane improvisaties: de viool lijkt al zingend, mijmerend en 'pratend' een volkomen eigenzinnig parcours te volgen dat nooit voorspelbaar overkomt. Alleen de finale heeft een traditionele 'architectuur' met duidelijk contrasterende thema's.

Heilig vuur

Dirigent Hannu Lintu is een van de vele topmusici die Finland in de afgelopen decennia voortbracht. Als chef van de Finse Nationale Opera en Ballet én van het Portugese Orquestra Gulbenkian

voelt hij zich evenzeer thuis in symfonisch repertoire als in muziektheater. Daarbij maakt hij vaak bijzondere repertoire-keuzes, met een voorkeur voor stukken die naar zijn idee niet de aandacht krijgen die ze verdienen. Strikt genomen valt Nielsens *Vijfde symfonie* daarbuiten – het is één van de populairste werken van de beroemdste componist die Denemarken voortbracht – maar een alledaags stuk is het geenszins.

Nielsen wordt als Scandinaviër en symfonicus vaak in één adem genoemd met Sibelius. Helemaal terecht is dat niet: anders dan Sibelius kon Nielsen in zijn muziek niet inhaken op nationale mythen, een overweldigende natuur en politieke vrijheidsstrijd. Aan heilig vuur ontbrak het Nielsen in elk geval niet; één van zijn symfonieën noemde hij zelfs 'Het Onuitblusbare' en in zijn dagboek noteerde hij bijna bezorgd: 'Af en toe ben ik gedwongen te componeren, omdat er zoveel muziek in me is gestroomd.'

Vampier-horror

Die tomeloze expressiedrang is zeer voelbaar in de *Vijfde symfonie*. Meestal voorzag Nielsen zijn symfonieën van beschrijvende titels, maar ditmaal niet; aan de luisteraar om in te vullen welk drama zich hier afspeelt. In 1920, toen het stuk ontstond, was er tenslotte

genoeg aan de hand. De recente wereldoorlog had ook over het neutrale Denemarken een schaduw geworpen. En Nielsen zelf kampte met een huwelijks-crisis en hoge werkdruk. Het begin biedt al een mild staaltje vampier-horror: het vriendelijke klankbeeld blijkt bij nadere beschouwing uit kille, wezenloze melodieflarden te bestaan die zonder doel of richting langs elkaar bewegen. Een spanningsverhogende rol is weggelegd voor de snaredrum. Het tweede deel gaat energiek van start en krijgt zelfs triomfantelijke trekjes – totdat ook hier verstorende geluiden klinken, met name van de houtblazers. De grimmigheid culmineert in een bijna hysterische climax, maar plots is de ban verbroken: het werk eindigt in een stralend, optimistisch majeur. Het imago van Deense muziek, stelde Nielsen, was tot dan toe 'braaf en gezapig... Ik wilde krachtiger ritmes en modernere harmonieën.' In dat opzicht is de *Vijfde* een voltrefter. En tijdens een Nielsen-herdenking in 1953 prees de inmiddels 88-jarige Sibelius de moderniteit van zijn Deense collega. 'Nielsen was een geboren symfonicus', zei hij. 'Hij wist in zijn muziek zowel het hoofd als het hart aan te spreken.'

Michiel Cleij